Huvudansökan, kandidatprogrammet i samhällsvetenskaper (undervisning på svenska), inriktningen i socialt arbete

Urvalsprov 24.5.2017

Texta dina person- och kontaktuppgifter.

Skriv ditt namn med latinska bokstäver (abcd...), inte t.ex. med kyrilliska bokstäver (абгд...).

Om du inte har en finsk personbeteckning, skriv i stället ditt födelsedatum.

Efternamn	
Samtliga förnamn	
Personbeteckning	
E-postadress	
Telefonnummer	

Kontrollera med hjälp av sidnumren att du har fått alla sidor.

Skriv ditt namn och din personbeteckning på varje sida, även om du svarar inte på uppgiften på sidan.

Skriv din namnteckning i nedanstående låda som tecken på att du har kontrollerat de detaljer som nämns ovan.

Namnteckning	

Om du vill att dina svar på uppgifterna bedöms, lämna nedanstående låda tom.

Om du vill att dina svar på uppgifterna inte bedöms, skriv följande text i nedanstående låda: "*Jag vill att mina svar inte bedöms*". I det här fallet får du noll poäng för dina svar.

Avstående från bedömning	

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Den här sidan är avsedd för universitetets anteckningar. Gör inga egna anteckningar på den här sidan.

SOC 1234

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Urvalsprovet består av två (2) delar. Frågor från båda delarna ska besvaras. Vardera delen kan ge högst 20 poäng. Maximala poäng i urvalsprovet är 40.

Under DEL 1 ska du besvara **två av de fyra frågorna** enligt eget val. Under DEL 2 ska frågorna besvaras **till alla delar**.

DEL 1. (totalt högst 20 poäng)

Besvara **två** av frågorna: 1a, 1b, 1c, 1d. Dessa frågor gäller de fyra artiklar som ingår i litteraturlistan för urvalsprovet som hittas på studieinfo-portalen. Varje fråga gäller en av artiklarna och ger högst 10 poäng. Du ska besvara **två** av de fyra frågorna, **inte fler**.

Fråga 1a Skriv ett essäsvar.

Frågan relaterar till artikeln "Reflektioner om dilemman i social barnavård" (Socialvetenskaplig Tidskrift 2/2013) av Gunvor Andersson.
I artikeln diskuteras fyra "dilemman", dvs. frågor som finns inbyggda i den sociala barnavården (barnskyddet) men som det inte finns entydiga svar på. Redogör för det centrala innehållet i dessa dilemman. (10 p)

Fråga 1b Skriv ett essäsvar.

Frågan relaterar till artikeln "Unga möter ökade sociala risker – en bakgrund om ungdomsarbetslöshet och utanförskap" (Socialmedicinsk tidskrift 5/2013) av Jonas Olofssons och Lisbeth Lundahl.
Forskningsresultat visar på att ungas s.k. övergångsmönster förändrats. Beskriv olika orsaker till denna förändring: Varför har de sociala risker som unga möter i övergången från ungdoms- till vuxenlivet tilltagit under de senaste åren? (6 p) Och varför förmår inte de välfärdspolitiska systemen och arbetsmarknadspolitiska åtgärderna motverka ungdomsarbetslösheten lika effektivt som tidigare? (4 p)

Fråga 1c Skriv ett essäsvar.

Frågan relaterar till artikeln "Internationellt socialt arbete – Definitioner och perspektivval i historisk belysning." (Socialvetenskaplig tidskrift 2/2013) av Erica Righard.
Med utgångspunkt i tidigare forskning kan man se att definitionen av begreppet internationellt socialt arbete har utvecklats i tre olika vågor. Presentera de tre vågorna. Med vilka termer/begrepp beskrivs vågorna (4 p)? När, under vilka omständigheter har de olika vågorna uppkommit och hur de beskrivs i relation till inter-nationalitet och inter-kulturalitet (6 p)?

Fråga 1d Skriv ett essäsvar.

Frågan relaterar till artikeln "Frikoppling, sammankoppling och besvärliga maktrelationer i socialt arbete" (Socialvetenskaplig tidskrift 3-4/2013) av Leili Laanemets, Tina Mattson och Vanna Nordling.
I artikeln använder skribenterna begreppen frikoppling och sammankoppling då de beskriver hur socialarbetare resonerar kring och brottas med kategorisering och samhällsrelaterade maktstrukturer. Redogör för hur begreppen frikoppling och sammankoppling presenteras och diskuteras i artikeln (10 p).

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

DEL 2. (totalt högst 20 poäng)

Läs igenom den bifogade artikeln "Barns upplevelser av instabil samhällsvård" av Viktoria Skoog (publicerad i Socialvetenskaplig tidskrift 2013, nr 1, s. 35–52).

Besvara sedan **alla fem** delfrågor (a–e)

a) Varför anser Skoog att det är viktigt att studera barns upplevelser av s.k. instabil samhällsvård? (2 p)

b) I artikeln redogör Skoog för tidigare forskning om instabilitet för barn i samhällsvård. Vilka slutsatser drar hon gällande forskningsläget? (5 p)

c) Hur (med vilka metoder) har Skoog samlat in sitt eget forskningsmaterial? (2 p)

d) Redogör kortfattat för undersökningens centrala resultat (8 p)

e) Vilka tankar väcker artikeln hos dig? Basera ditt svar på aktuell samhällsdiskussion och på egna erfarenheter och artiklarna du läst till urvalsprovet. (3 p)

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Namn: _____

Personbeteckning: _____

Urvalsprovet i socialt arbete 2017

Utkast till modellsvar

Fråga 1a

Frågan relaterar till artikeln ”Reflektioner om dilemman i social barnavård” (Socialvetenskaplig Tidskrift 2/2013) av Gunvor Andersson.

I artikeln diskuteras fyra ”dilemman”, dvs. frågor som finns inbyggda i den sociala barnavården (barnskyddet) men som det inte finns entydiga svar på. Redogör för det centrala innehållet i dessa dilemman. (10 p)

Modellsvar: De fyra dilemman är 1) frågan om individuella och strukturella förhållanden, 2) familjen som enhet och barnen som individer, 3) gränssättningen mellan acceptabla och oacceptabla förhållanden samt 4) ljusa och mörka bilder i forskningsrapportering. (1/2 p per dilemma alltså totalt 2 p)

Det centrala innehållet gällande individ vs. struktur (½ p per punkt, dock max 2 poäng) :

- Andersson frågar sig också om det är moraliskt försvarbara i att ägna sig åt (miss)förhållanden på individ- och familjenivå och social barnavård, när skälen till både missförhållanden och vidmakthållandet av social barnavård finns på övergripande nivåer, i misslyckanden med att skapa social och ekonomisk trygghet för alla och jämlikhet i levnadsvillkor. Social barnavård kritiseras för att inte se de strukturer som skapar fattigdom, en fattigdom som i sin tur kan leda till svårigheter att ge barnen tillräckligt god omsorg eller acceptabla hemförhållanden. Fokus på individen riskerar skuldbeläggning av dem som inte klarar föräldraskap och rimliga levnadsförhållanden för barnen. Det är ändå betydelsefullt vad professionella gör eller inte gör på individ och familjenivå. För barn, som inte kan vänta på ändrade strukturer kan förbättringar i deras vardagsmiljöer vara avgörande. (1p)
- Vad säger forskningen: Det finns forskning som visar på att risken för att ett barn placeras utanför hemmet är större ifall familjen är fattig. Risken för placering utanför hemmet är större bland barn som har en ensamstående mor med låg utbildning, utan förvärvsarbete och som varit beroende av ekonomiskt bistånd, än bland barn med två högt utbildade, arbetande föräldrar som inte behövt ekonomiskt bistånd. Det här gäller speciellt mindre barn och sambandet mellan familjens fattigdom och samhällsvård är inte lika tydlig för tonåringar då barnets eget beteende då också spelar en roll. En annan studie visar att barn med immigrantbakgrund är överrepresenterade i samhällsvård, men överrepresentationen försvinner då man justerar fattigdom och andra socioekonomiska kännetecken. Också här är

det fattigdom som är utslagsgivande. Trots att det är påfrestande att höra till en socioekonomiskt svag grupp innebär det inte per definition att barnen far illa. Det är den kumulativa effekten av belastningsfaktorer som gör att det blir för mycket att klara av och barnen riskerar att fara illa.

- Urie Bronferbrenners utvecklingsekologiska pespektiv.
- Kjersti Ericsson ”…lytte nedover till stemmen fra barnen…” och samtidigt ”…heve våre egne stemmer mer oppover mot dem som styrer…” .

Familjen som enhet och barnen som individer (½ p per franskt streck, dock max 2 poäng):

- Historisk utveckling under de senaste fyra decennierna då det gäller synen på barnet antingen som en del av familjen och beroende av föräldrarna eller som egen individ med egna rättigheter. Under 1970- och 1980-talet familjeorienterat socialt arbete inklusive förebyggande arbete samt stöd till familjen med bibehållen kontakt mellan barn och familj samt återförening som mål. Under 1990- och 2000-talet ökade betoningen på barnet som individ.
- Barndomssociologin och ett nytt paradigm: barnet som egen aktör, barnkonventionen som betonar barnets rättigheter och socialt arbete som fick lagstadgad uppgift att lyssna på barnet och göra det delaktigt i beslut.
- Barnet är både beroende av familjen och har rätt att betraktas som individ, men ifall föräldrarna brister i omsorgsförmåga t.ex. p.g.a. missbruk, psykisk sjukdom, utvecklingsstörning/intellektuelle funktionsnedsättning eller förekomst av våld och hot, misshandel och övergrepp i familjen är det social barnavården (barnskyddet) som har det yttersta ansvaret för att tillgodose familjens behov av stöd och barnets behov av skydd.
- Family support vs. Child protection
- Det kan förbli ett dilemma vare sig man fokuserar på barnets intressen och behov eller barnets vilja och åsikter.
- Talet om föräldrar, ensamstående mammor och frånvarande fäder. Socialt arbete tilldelar mödrarna större ansvar för försummelser men ger dem också större tillgång till hjälp- och stödinsatser. Genom detta undviker man det inbyggda dilemmat i att barn har två föräldrar.
- I forskningen har man använt termer som ”kluvenhet och ambivalens” för att beskriva kluvenheten gällande det traditionella och moderna föräldraskapet och ambivalens i tolkningen av barnets bästa i relation till fäder.
- Barnets ålder spelar också en viktig roll. Balansen mellan familj och individ ser olika utför barn i olika ålder. T.ex. värdesätter socialarbetare inte tonåringars samarbetsvilja lika mycket om föräldrarnas fortsatta samarbetsvilja i situationer där barnets nedbrytande

beteende är grund för ansökan om tvångsvård för barnet, medan det i situationer gällande yngre barn är tvärtom. Det är å andra sidan lättare att tala med tonåringar än mindre barn, vilket också Andersson har egen erfarenhet av i forskningssammanhang.

- Socialsekreteraren kan genom empatisk hållning, pålitlig information och utrymme för berörda parters delaktighet överbygga motsättningar eller åtminstone göra dem möjliga att leva med.

Acceptabla och oacceptabla förhållanden (½ p per franskt streck, dock max 2 poäng):

- De ansökningar om stödinsatser och anmälningar om barn som befaras fara illa, som kommer till socialtjänsten förhandsgranskas och man tar ställning till ifall en utredning behöver göras. I den här fasen sorteras drygt en tredje eller upp till hälften av ansökningarna bort. I de fall där ansökningar sorteras bort bedömer man att barnets hemförhållanden eller beteende ligger inom gränsen för det normala.
- För de barn och familjer som blir föremål för utredning görs en bedömning av behovet av insatser. En tredjedel, eller upp till 85% av dessa får en insats.
- Barnets ålder och föräldrarnas bakgrund har betydelse för om utredningen följs av insatser. Större andel tonåringar och familjer med utrikes födda föräldrar får insatser jämfört med andra grupper.
- När bedömningen slutar i att inga insatser behövs är utgångspunkten att barnets hemförhållanden eller beteende inte förutsätter stöd- eller hjälpinsatser. Här tar bedömaren hänsyn till såväl barns och föräldrars, som omgivningens och den egna organisationens ibland oförenliga intressen, vilket gör gränsdragningarna svåra.
- Anderssons egen forskning omfattade intervjuer med socialsekreterare i 10 kommuner, som hade pågående ärenden med barn i 0-3-årsåldern. Små barn väcker djupa känslor och gör det svårare att avgöra gränsen för acceptabel föräldraomsorg och godtagbarhemmiljö då barnen inte själva kan delge sitt perspektiv. I sådana fall ligger det nära till hands att ”vänta och se”.
- Uppfattningen om vad som är acceptabelt och oacceptabelt är föränderligt över tid och varierar med plats. Den sociala barnavården ansvar är att träda in utifrån de värderingar lagen föreskriver och samhället företräder. Enligt Anderssons forskning fungerade placeringen i familjehem som en skyddande faktor för barnen hon intervjuat, och placeringen stod inte i motsats till vikten att behålla relationen och kontakten till föräldrarna och andra familjemedlemmar.
- Det förekommer också oacceptabla förhållanden i familjehem och institutioner.

- Tillväxten av vetenskapsbaserade bedömningsinstrument och dokumentationssystem är en följd av färre gemensamma förgivet tagna sanningar i bedömningen av hur det goda föräldraskapet och den goda uppväxten ser ut.

Ljusa och mörka bilder i forskningsrapportering (½ p per franskt streck, dock max 2 poäng):

- Hur förmedla forskningsresultat så att bilden blir nyanserad, inte enbart ljus eller mörk? Detta dilemma diskuteras bl.a. med utgångspunkt i Anderssons egen forskning: en långtidsstudie med sju uppföljningar, omfattar 26 personer, började med små barn på barnhem och slutade när barnen var vuxna samt en studie med 10-åringar i pågående familjehemsvård.
- Anderssons forskningsresultat har bedömts som mera positiva än i mera omfattande akt- och registerstudier. Eventuellt p.g.a. att Anderssons undersökning är en intervjustudie och ger en mera nyanserad bild av sammanbrott och återplacering.
- Utfallet av en studie beror också på jämförelsegruppen. Exempel risken för självmordsförsök och psykiatrisk vård för 13-17-åringar med erfarenhet av samhällsvård var större i jämförelse med andra i samma ålder.
- Barndomsforskningens fokus är på varande (being) här och nu i stället för becoming. Man kan antingen se på hur barn har det i vardagen i familjehem och institution, alternativt vad samhällsvården leder till i senare social anpassning. Exempel Anderssons forskning med 10-åringar i pågående familjehemsvård där fokus var på vardagen och där barnen reflekterade över skillnader mellan att bo i familjehem och vanligt hem.
- Det finns ett dilemma i var tyngdpunkten ska läggas i förklaringen av forskningsresultat. Antingen kan den läggas på samhällsvården som inte kan kompensera för tidigare umbäranden i hemmet och ge villkor för utveckling och hälsa i nivå med andra barns. Eller så kan tyngdpunkten läggas på hemförhållanden som har präglat barnen och gjort dem till förlorare redan innan de kommit i samhällsvård. Det finns så klart ett samband mellan tidigare och senare erfarenheter.
- Andersson upplever det som ett dilemma hur i forskning föra fram det barn berättar om hur illa de farit hemma, vad de utsatts för och hur besvikna de känner sig då de ser tillbaka utan att låta det drabba deras föräldrar eller ensamstående mamma som redan har en tung börda och själv är i en utsatt position.
- Å ena sidan är samhällsambitionen att barn i samhällsvård ska ha samma förutsättningar som andra barn och för att nå dit kan det vara ändamålsenligt att visa på missförhållanden, det mörka, det som inte är tillräckligt bra. Å andra sidan är det i de här barnens och familjers

intresse att få veta att det finns olika mått och både ljusa och mörka bilder. Hoppet kan i sig utgöra ett förändringspotential.

Fråga 1b. Skriv ett essäsvar.

Frågan relaterar till artikeln ”Unga möter ökade sociala risker – en bakgrund om ungdomsarbetslöshet och utanförskap” (Socialmedicinsk tidskrift 5/2013) av Jonas Olofssons och Lisbeth Lundahl.

Forskningsresultat visar på att ungas s.k. övergångsmönster förändrats. Beskriv olika orsaker till denna förändring: Varför har de sociala risker som unga möter i övergången från ungdoms- till vuxenlivet tilltagit under de senaste åren? (6 p) Och varför förmår inte de välfärdspolitiska systemen och arbetsmarknadspolitiska åtgärderna motverka ungdomsarbetslösheten lika effektivt som tidigare? (4 p)

Modellsvar: Varför har de sociala risker som unga möter i övergången från ungdoms- till vuxenlivet tilltagit under de senaste åren? (6 p)

**Strukturella orsaker:*
- Efterfrågan på ungdomar på arbetsmarknaden är svag. Speciellt ungdomar från mindre resursstarka hemförhållanden, med ofullständig grundutbildning och med utländsk bakgrund har allt svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. De ogynnsamma omständigheterna hänger dessutom ofta samman med individrelaterade problem (hälsoproblem mm). (2p)
**Allt mer individualiserade och utdragna övergångsmönster:*
-Ungdomars övergångar från skolvärlden till arbetslivet har blivit allt mer individualiserade och mindre etablerade (uppkomsten av s.k. jojo-mönster, d.v.s. hopp mellan olika verksamheter, växlingar mellan skola och arbetsliv, korta perioder inom utbildningssystemet och/eller arbetslivet etc.). (2p)
**Förändrade villkor i arbetslivet:*
-Unga från mindre resursstarka miljöer har sämre möjligheter att hantera förändrade villkor i arbetslivet. Tidigare kunde ungdomar med relativt svag grundläggande utbildning få en långvarig anställning. I anställningen ingick ofta utbildning/kompetensutveckling som arbetsgivaren ordnade eftersom arbetaren förväntades jobba länge i företaget. Kraven på företags lönsamhet har dock förändrats och tilltagit, däribland har kraven på att unga skall vara produktiva i ett företag redan i ett initialskede tilltagit. Företag har blivit mera benägna att föredra korttidsanställningar med låga löner. (2p)

Och varför förmår inte de välfärdspolitiska systemen och arbetsmarknadspolitiska åtgärderna motverka ungdomsarbetslösheten lika effektivt som tidigare? (4 p)

-Tilltagande diversifiering beträffande ungdomars övergångsmönster till arbetsmarknaden.
-Svagare och otydligare koppling mellan utbildning, arbetsmarknadspolitik och inkomsttrygghet än tidigare(=tilltagande välfärdspolitisk mismatch). De välfärdspolitiska regimer och trygghetssystem som skapades under välfärdsstatens etableringsfas och framåt och som även återspeglade etableringsvillkoren i den industridominerade ekonomin med relativt standardiserade arbetsvillkor fungerar inte längre lika effektiv längre.
-Som en följd av denna mismatch 1) är speciellt unga överrepresenterade bland arbetslösa 2) förmår ungdomars utbildningar inte matcha arbetsmarknadens krav 3) kvalificerar inte ungdomar för olika inkomstförsäkringar.

Fråga 1c Skriv ett essäsvar.

Frågan relaterar till artikeln ”Internationellt socialt arbete – Definitioner och perspektivval i historisk belysning.” (Socialvetenskaplig tidskrift 2/2013) av Erica Righard.

Med utgångspunkt i tidigare forskning kan man se att definitionen av begreppet internationellt socialt arbete har utvecklats i tre olika vågor. Presentera de tre vågorna. Med vilka termer/begrepp beskrivs vågorna (4 p)? När, under vilka omständigheter har de olika vågorna uppkommit och hur de beskrivs i relation till inter-nationalitet och inter-kulturalitet (6 p)?

Modellsvar:

De tre vågorna: Moderniseringen (Sverige i världen), Radikaliseringen (Sverige i jämförelse med andra länder och socialt arbete i relation till olika etniska grupper i Sverige) samt Globaliseringen (världen i Sverige). (4 p).

Första vågen (Sverige i världen) uppstod på 1940-talet som ett svar på det sociala arbete över statsgränser som följde på andra världskriget. Handlar om resursöverföring från rika länder till fattiga. (1p)

Andra vågen (Sverige i jämförelse med andra länder, och socialt arbete i relation till olika etniska grupper i Sverige) kom på 1960-talet som ett svar på västerländsk hegemoni i den fattiga delen av världen, men även mot att västerländska modeller för socialt arbete användes i socialt arbete med nationella minoriteter och migranter i väst. Fokus på jämförelse av socialt arbete i olika delar av världen och i relation till kulturella minoritets- och invandrargrupper i den inhemska befolkningen. (1p)

Tredje vågen (världen i Sverige) tar avstamp i pågående globaliseringsprocesser. Centralt är en förståelse för hur människor lever sitt liv orienterat mot platser i två eller flera länder samtidigt och att sociala problem inte går att förstå enbart i lokala sammanhang. Svarar på behovet hos transnationella individer och grupper som lever sin vardag i och genom flera sociala sammanhang. (1p)

Den inter-nationella dimensionen handlar om socialt arbete över statsgränser och den inter-kulturella om socialt arbete över kulturella eller etniska avgränsningar. (1p)
Den inter-nationella dimensionen diskuteras i termer av hur socialt arbete förhåller sig till ”där” och ”här”. Socialt arbete ”där” avser då socialt arbete bortom det egna landets gränser, och socialt arbete ”här” inom det egna landets gränser. (max. 1p)

Den inter-kulturella dimensionen diskuteras utifrån tre olika kulturförståelser: evolutionistisk (innebär att man tänker sig kultur längs en linje, där kultur i den ena ändan är traditionell och outvecklad och i den andra modern och utvecklad), relativistisk (innebär en essentialistisk och statisk syn på kultur men att denna kan variera mellan olika platser och grupper) och kontextuell kulturförståelse (en socialkonstruktivistisk syn där kultur är föränderligt över tid och rum). (max 2 p.)

Fråga 1d Skriv ett essäsvar.

Frågan relaterar till artikeln ”Frikoppling, sammankoppling och besvärliga maktrelationer i socialt arbete” (Socialvetenskaplig tidskrift 3-4/2013) av Leili Laanemets, Tina Mattson och Vanna Nordling.

I artikeln använder skribenterna begreppen frikoppling och sammankoppling då de beskriver hur socialarbetare resonerar kring och brottas med kategorisering och samhällsrelaterade maktstrukturer. Redogör för hur begreppen frikoppling och sammankoppling presenteras och diskuteras i artikeln (10 p).

Modellsvar:

Artikeln använder kön och etnicitet som exempel på kategorianvändning i socialt arbete och diskuterar balanserandet i förhållandetill hur, när och på vilket sätt man använder och talar med hjälp av kategoriseringar. Utgångspunkten är att kön och etnicitet förstås som dimensioner av sociala relationer som kontinuerligt konstrueras och reproduceras. (max 1p)

Med begreppet *frikopplande* avses ett förhållningsätt där socialarbetare skiljer strukturella mönster från den egna praktiken på individnivå. Med *sammankopplande* menas hur socialarbetare kan pendla mellan en strukturell maktförståelse och individnivå. (1p)

Artikeln har sina teoretiska utgångspunkter (kan ge max 2p):

- Feministisk postkolonial teori och den kritiska teoribildningen i socialt arbete, med andra ord utgår man ifrån ett maktperspektiv.
- Tillys resonemang kring hur organisationer använder sig av *inre* (interna) kategorier i förhållande till sitt verksamhetsområde för att organisera och strukturera arbetet. För socialt arbete är sådana grundläggande inre kategorier exempelvis missbrukare, fattig, barn och vuxen men också uppdelningen mellan klient och socialarbetare. *Yttre* (externa) kategorier

förs in i organisationen utifrån. En central fråga för ett kritiskt socialt arbete blir hur man hanterar den egna positionen i förhållande till klienten.

- Att tala om vithet och sin privilegierade position blir dock ofta, menar Ahmed, ett sätt att befria sig från ansvaret och den skuld som positionen rymmer. Muntliga deklarationer där man, närmast rutinmässigt, erkänner sin skuld och sin överordning används i själva verket för att fly undan ansvaret för de konsekvenser överordningen får för underordnade grupper.
- En viktig teoretisk förståelse i artikeln är att *intention* och *medvetenhet* inte är nödvändiga villkor för att upprätthålla exempelvis sexism, rasialisering eller homofobi.

Det empiriska materialet i ljuset av vilket och sammankoppling diskuteras är två kvalitativa studier. Den första är genomförd vid en enhet som arbetar med våld i nära relationer och dess syfte var att undersöka de metoder och arbetssätt som användes vid enheten, och att belysa vilka utmaningar detta arbete stod inför. Arbetet följdes genom deltagande observationer och intervjuer, både individuella och i grupp, med personalen. Den andra studien syftade till att synliggöra hur personal inom missbruksvården tillmätte etnicitet en betydelse för deras arbete. Ett trettiotal personer anställda inom den sociala och medicinska missbruksvården intervjuades om och på vilket vis etnicitet hade en påverkan i arbetet med klienterna. (max 1p)

Fokus i artikeln är på hur socialarbetare på olika sätt förhöll sig till och hanterade maktstrukturer och kategoriseringar. Begreppen *frikopplande* respektive *sammankopplande* används som ett sätt att förstå olika förhållningssätt till maktstrukturer. De intervjuade, ofta under en och samma intervju skiftade mellan dessa två, ibland intogs ett förhållningssätt där de såg sig som opåverkade av maktstrukturer medan de andra gånger menade sig vara påverkade av dessa. (max 2 p)

Kategorier som diskuteras i samband med studien kring våld i nära relationer är offer vs. förövare i relation till kön (*kvinnor som utsatts för mäns våld* och *män som utövar våld mot kvinnor*). (max 1p)

I studien om missbruks- och beroendevård är kategorin missbrukare den absolut mest centrala för förståelsen av den klientgrupp man arbetar med. Kön, olika former av missbruk och olika psykiatriska diagnoser, uppmärksammas både i det sociala arbetets organisering och i det praktiska arbetet med klienter. Ibland aktualiseras *etnicitet* som en möjlig ytterligare grund för kategorisering i arbetet. (max 1p)

Frikopplingen som den framkom i studierna: Komplexiteten i enskilda ärenden och klientmöten påtalades vilket gjorde att strukturella mönster var mycket svåra att skönja i den vardagliga praktiken. Maktstrukturer var något som eventuellt fanns i samhället utanför och på strukturell nivå, men inom ramen för den verksamhet där de själva arbetade och i de möten de hade med klienter, fanns inte dessa. Flera intervjupersoner i studien av missbruksvård gjorde frikopplingar när de pratade om maktstrukturer och etnicitet. Å ena sidan tillskrev flera intervjupersoner maktstrukturer en betydelse, å andra sidan placerade de ofta denna betydelse utanför den egna verksamheten och praktiken. Intervjupersonerna tenderade att utgå från att deras yrkesroll och de metoder som de använde gav dem förmågan att se bortom kategorier. Med hjälp av sin yrkesroll kunde de frikoppla sig själva från samhällets maktstrukturer. Svaret kan också inkludera något av de exempel ur studierna som tas fram i artikeln. (max 2p)

Sammankopplingen som den framkom i studierna: Sammankopplingen ger utrymme både för den strukturella ordningen och för noterande av en avvikelse från den, dvs. att också kvinnor kan slå och män kan vara offer. Lyhördheten för kvinnors och mäns våldsutövning kombinerades med förståelsen av innebörden av maktrelationen mellan kvinnor och män och mäns mer omfattande våld mot kvinnor, vilket gjorde att de intervjuade behöll en medvetenhet om och öppenhet för kvinnors utsatthet. När socialarbetarna intog denna balanserande position kunde de se mäns våldsutövning och mäns utsatthet, utan att tappa bort kvinnors berättelser, erfarenheter och behov. Yrkesrollen i sig sågs inte som en garanti för objektivitet eller förmågan att vara neutral. Istället framhölls att det fanns en svårighet i arbetet och som krävde en vaksamhet och ett ständigt arbete, nämligen att också de som socialarbetare och terapeuter kunde bli indragna i ett osynliggörande. Några av socialarbetarna reflekterade också över sin egen etnicitet och hur deras egna upplevelser av ”svenskhet” eller ”invandrarskap” kunde tänkas påverka arbetet. Kategorierna betraktas alltså inte som objektiva och neutrala utan som produkter av lokala situationer och kontexter, vilket i sin tur kan öppna upp för en medvetenhet ”underifrån” och ”inifrån” om hur sociala och strukturella faktorer påverkar kategoriseringar som exempelvis vi och de Andra. Reflektion kunde leda till sammankopplingar som blev grunden för en praktik där socialarbetarna istället kunde tänka utanför de föreställningar de bar med sig, och därmed hitta andra förståelseramar och nya sätt att arbeta. Svaret kan också inkludera något av de exempel ur studierna som tas fram i artikeln. (max 2p)

DEL 2.

FRÅGA 2 (totalt högst 20 poäng)

Läs igenom den bifogade artikeln ”Barns upplevelser av instabil samhällsvård” av Viktoria Skoog (publicerad i Socialvetenskaplig tidskrift 2013, nr 1, s. 35-52).

Besvara sedan **alla fem** delfrågor (a-e).

a) Varför anser Skoog att det är viktigt att studera barns upplevelser av s.k. instabil samhällsvård? (2 sp)

b) Samhällsvårdens målsättning är att erbjuda en solidare och tryggare tillvaro än vad barnen har i sin hemmiljö. Kunskapen om hur barn upplever instabilitet i vården är dock begränsad, fokus i tidigare undersökningar har istället legat på frekvenser och riskfaktorer för instabilitet. I den utsträckning det finns studier om barns egna upplevelser handlar de i stor utsträckning om äldre barn.

c) I artikeln redogör Skoog för tidigare forskning om instabilitet för barn i samhällsvård.
Vad visar hennes genomgång av forskningsläget? (5 p)
-Olika studier på området är svåra att jämföra p.g.a. länderskillnader, oklara begrepp samt varierande forskningsdesigner
-Fokus i översikten är enligt Skoog på de mest samstämmiga resultaten vad gäller instabilitetens frekvenser och riskfaktorer. Trots detta är det svårt att dra entydiga slutsatser.
-Resultat angående frekvenser för instabilitet varierar.
-Större risk för instabilitet föreligger för barn som varit med om tidigare placeringar eller sammanbrott eller barn med beteendeproblem. Studier om andra riskfaktorer bakom instabilitet (t.ex. kopplade till vårdmiljön, socialtjänsten och biologiska föräldrar) är inte helt samstämmiga.

d) Hur (med vilka metoder) har Skoog samlat in sitt eget forskningsmaterial? (2 p)

-Skoog har använt sig av tolkande fenomenologi. Metoden innebär att forskarna studerar hur människor ger mening till sina upplevelser av betydelsefulla händelser. I Skogs studie är fokus således på att hur barnen upplever och förstår instabilitet samhällsvård ur den egna situationen. Upplevelserna skall analyseras och tolkas i sin kontext. Studien baseras på intervjuer med 12 barn och unga vuxna i åldern 8-18 år som har rikligt med information och erfarenheter av instabil samhällsvård.

e) Redogör kortfattat för undersökningens centrala resultat (8 sp)
-Vägen mot instabilitet börjar ofta redan då ett barn akut placeras med bristande information och matchning som följd.

-Studiens resultat tyder på att det inte alltid är ändamålsenligt att försöka sträva till kontinuitet i vårdförhållanden om barnen själva påtalar att de vill byta vårdmiljö. Flytten från den rådande vårdmiljön kan då ses som slutet på en period där barnen inte trivts.

-Barn upplever att sammanbrott i deras placeringar hänger samman med brister i socialtjänsten och hos vårdgivaren. Barnen förklarar alltså sitt eget beteende (som formellt ofta varit orsaken till sammanbrott i barnets placering) som en reaktion på brister hos socialtjänsten och vårdmiljöer. Om barnen upplever att de påtalat att de inte vill vara kvar i sin placering, men detta inte tas på allvar, agerar de ut.

- Instabilitet i vårdförhållanden kan alltså bero på att barnen aktivt agerar för att få avsluta placeringar de inte trivs i. Men det kan även bero på att barnen oavsett vad de själva anser inte längre kan stanna kvar i vårdmiljön p.g.a. sina problem eller för att ett byte av vårdplats ingått i myndigheters vårdplaner.

-De barn som varit med om en mängd placeringar har svårt att överblicka och förstå sin placeringshistoria.

f) Vilka tankar väcker artikeln hos dig? Basera ditt svar på aktuell samhällsdiskussion och på egna erfarenheter och det du läst till inträdesprovet. (3 p) (obs denna fråga har ändrats i ett senare skede)

Exempel på tänkbara, relevanta svar;

-en diskussion om den ökade betoningen på barnet som individ (barndomssociologiska utgångspunkter, hänvisningar till Barnkonventionen etc.) (jfr den övriga inträdesprovslitteraturen, speciellt Gunvor Anderssons artikel).

-en diskussion om de dilemman som kan uppstå då det gäller att ta hänsyn till både barns och föräldrars olika perspektiv. (jfr. inträdesprovslitteraturen)

-en diskussion om att socialt arbete präglas av både ljusa och mörka bilder. Det finns nyanser i innebörden av sammanbrott i vården. Instabilitet kan vara bekymmersamt ur samhällets och professionellas synvinkel, men ett byte av vårdplats kan vara önskvärt ur det enskilda barnets synvinkel (jfr Gunvor Anderssons artikel som ingick i inträdesprovslitteraturen).

-en diskussion om behovet av att placeringar av barn bör anlägga ett barnperspektiv och ett barns perspektiv för att bli framgångsrika, t.ex. med hänvisning till "fallet Josefin" som diskuterats i medier våren 2017.